

Dosarul nr. 2rac-460/19

Prima instanță: Judecătoria Hâncești, sediul Central (judecător M. Macar)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (judecători E. Clim, O. Cojocaru și S. Iorgov)

DECIZIE

24 decembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Maria Ghervas
Victor Burduh
Nina Vascan

examinând recursul declarat de IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” împotriva „Garantcom Invest Grup” SRL cu privire la încasarea subvenției acordate, a dobânzii de întârziere și a penalității,

împotriva deciziei din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” și menținută hotărârea din 30 iulie 2018 a Judecătoriei Hâncești, sediul Central,

c o n s t a t ă:

La 28 august 2017, IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a depus cerere de chemare în judecată împotriva „Garantcom Invest Grup” SRL cu privire la încasarea subvenției acordate în sumă de 569 700 lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 30 857, 45 lei, a penalității în sumă de 6 437, 61 lei și a cheltuielilor de judecată (f.d. 1-5).

În motivarea acțiunii, reclamanta IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a relatat că în anul 2014, „Garantcom Invest Grup” SRL a beneficiat de subvenții în sumă de 1 500 000 lei, dosar de subvenționare nr. 3-P/1404AN715, pentru investiția efectuată conform Măsurii 3 din Regulamentul privind modul de repartizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 135 din 24 februarie 2014, și anume pentru înființarea unei plantații de coacăză neagră cu suprafața de 30 ha.

Reclamanta a susținut că la 02 mai 2017, în baza ordinului reclamantei nr. 45 din 07 aprilie 2017 „Cu privire la aprobarea graficului de inspecții post-achitare”, un

grup de lucru din cadrul Direcției inspecției și control pe teren s-a deplasat la locul efectuării investiției în scopul verificării respectării prevederilor contractuale, menținerii criteriilor de eligibilitate și utilizării conform destinației a obiectelor investiției, unde a depistat că a fost defrișată o suprafață de 11,394 ha de pe plantația de coacăză neagră.

Reclamanta a indicat că în conformitate cu pct. 37 din Regulamentul privind modul de repartizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 135 din 24 februarie 2014, beneficiarul de subvenții destinate înființării plantațiilor pomicole, nucifere, viticole, de arbuști fructiferi și căpșun, inclusiv pentru sistemele antiîngheț și instalațiile antigrindină nu este în drept să le înstrăineze, să le caseze sau să le defrișeze, precum și nici să abandoneze activitatea în sistemul agriculturii ecologice, înainte de expirarea a cel puțin 1/3 din termenul de exploatare a plantației, de la data semnării contractului de acordare a sprijinului financiar, cu excepția cazurilor de forță majoră. În caz contrar, beneficiarul este obligat să restituie suma subvenției.

Reclamanta a evidențiat că termenul de exploatare utilă a plantației de coacăză se va calcula de la intrarea pe rod a acesteia, iar conform Anexei nr. 1 la Regulamentul cu privire la modul de evidență a grupurilor de vârstă și a intrării pe rod a plantațiilor perene, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 705 din 20 octombrie 1995, plantația perenă de coacăză intră deplin pe rod în anul 3 de vegetație, indiferent de gradul de creștere.

Reclamanta a menționat că potrivit Anexei nr. 1 la Catalogul mijloacelor fixe și activelor nemateriale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 338 din 21 martie 2003, durata de exploatare utilă a plantației perene de coacăză este de 7 ani.

Astfel, reclamanta a declarat că 1/3 din termenul de exploatare de 7 ani a plantației perene de coacăză constituie 2 ani și 3 luni, ceea ce înseamnă că „Garantcom Invest Grup” SRL urma să întrețină plantația de coacăză pe un termen minim de 5 ani și 3 luni de la încheierea contractului de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, adică cel puțin până la data de 17 septembrie 2019.

În continuare, reclamanta a notat că drept urmare a iregularităților depistate, „Garantcom Invest Grup” SRL a fost înștiințată despre acestea, iar reclamanta a declarat rezoluțiunea contractului de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014 și a solicitat restituirea subvenției acordate, însă „Garantcom Invest Grup” SRL a ignorat solicitarea respectivă.

Reclamanta a reliefat că potrivit pct. 4.4 din contractul de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, în cazul în care, pe parcursul perioadei de valabilitate a prezentului contract, se constată că investiția pentru care s-a acordat sprijinul financiar nerambursabil a fost înstrăinată (prin orice tip de act juridic care produce efectul înstrăinării), în cazurile constatărilor stabilite în cadrul inspecțiilor/controalelor a prezentării documentelor neveridice/false în vederea accesării sprijinului financiar, în cazul casării, defrișării intenționate a plantațiilor multianuale în perioadele de timp stabilite, precum și în cazul în care „Garantcom

Invest Grup” SRL intră în procedura insolvenței, declarate în modul prevăzut de lege, „Garantcom Invest Grup” SRL este obligată să restituie subvenția recepționată.

De asemenea, reclamanta a afirmat că potrivit pct. 4.5 din contractul de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, în cazul comiterii încălcărilor specificate la pct. 4.4 din acest contract, „Garantcom Invest Grup” SRL i se va calcula dobânda de întârziere, în conformitate cu prevederile art. 585 și 619 din Codul civil, precum și penalitatea în mărime de 0,01% din valoarea sprijinului financiar acordat, pentru fiecare zi, calculată din data comiterii încălcării, conform prevederilor respectivului contract.

Astfel, reclamanta a invocat că „Garantcom Invest Grup” SRL urmează să-i restituie suma de 569 700 lei cu titlu de subvenție acordată în baza contractului de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, adică proporțional suprafeței defrișate de pe plantația de coacăză neagră pentru care a fost acordată subvenția.

Reclamanta a specificat că dobânda de întârziere nu reprezintă o penalitate legală, deoarece penalitatea se încasează indiferent de natura prestației datorate, iar dobânda de întârziere este o plată pentru folosirea resurselor financiare străine, urmând a fi încasată de la data punerii debitorului în întârziere.

Prin hotărârea din 30 iulie 2018 a Judecătoria Hâncești, sediul Central, a fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” împotriva „Garantcom Invest Grup” SRL cu privire la rambursarea subvenției acordate (f.d. 70-75).

La 10 august 2018, IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a declarat apel împotriva hotărârii din 30 iulie 2018 a Judecătoria Hâncești, sediul Central (f.d. 68).

Prin decizia din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” și menținută hotărârea din 30 iulie 2018 a Judecătoria Hâncești, sediul Central (f.d. 119-127).

La 30 octombrie 2019, IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a declarat recurs împotriva deciziei din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii din 30 iulie 2018 a Judecătoria Hâncești, sediul Central, precum și pronunțarea unei noi hotărâri, de admitere integrală a cererii de chemare în judecată înaintate de IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” (f.d. 131-136).

În motivarea recursului, recurenta IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a susținut că instanțele ierarhic inferioare și-au bazat soluțiile adoptate pe aceea că „Garantcom Invest Grup” SRL ar fi fost îndreptățită să nu-și execute integral obligațiile asumate prin contractul de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, din cauza forței majore, și anume a secetei.

Recurenta a indicat că instanțele ierarhic inferioare au apreciat arbitrar probele, deoarece la materialele cauzei nu sunt anexate probe conform legislației în vigoare pentru dovedirea forței majore, precum și a acțiunilor întreprinse de „Garantcom Invest Grup” SRL în scopul informării recurente despre uscarea unei

porțiuni a plantației de coacăză neagră.

În particular, recurenta a invocat că la materialele cauzei nu sunt anexate probe precum că „Garantcom Invest Grup” SRL ar fi expediat în adresa recurenteii scrisoarea nr. 20 din 02 septembrie 2014, de informare privind uscarea unei porțiuni de circa 11 ha a plantației de coacăză neagră, ca urmare a secetei.

Recurenta a declarat că instanțele ierarhic inferioare au apreciat arbitrar și răspunsul Serviciului Hidrometeorologic de Stat nr. 08/360 din 15 aprilie 2015, în care se menționează că în perioada 01 iulie – 20 octombrie 2014, cantitatea de precipitații a constituit 50% față de normă.

Aici, recurenta a afirmat că „Garantcom Invest Grup” SRL nu a prezentat probe precum că anume acest deficit de precipitații ar fi cauzat uscarea unei porțiuni a plantației de coacăză neagră.

În context, recurenta consideră că este straniu că și cealaltă porțiune a plantației de coacăză neagră nu s-a uscat ca efect al deficitului de precipitații.

Totodată, recurenta a menționat că potrivit pct. 2.1.2 din contractul de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, „Garantcom Invest Grup” SRL s-a obligat să întrețină obiectul investiției în conformitate cu cele mai bune practici din domeniul vizat, adică inclusiv să practice irigarea plantației de coacăză neagră.

Recurenta a subliniat că în contradicție cu constatările instanțelor ierarhic inferioare, nici procesul-verbal din 26 august 2014 de examinare și constatare a faptelor nu este în măsură să demonstreze forța majoră, or în conformitate cu art. 4 alin. (2) lit. g) din Legea nr. 393 din 13 mai 1999 cu privire la Camera de Comerț și Industrie, una dintre funcțiile Camerei de Comerț și Industrie constă în stabilirea și confirmarea evenimentelor de forță majoră în relațiile dintre subiecții activității de întreprinzător.

Aici, recurenta a mai susținut că modul de constatare a evenimentului de forță majoră și de eliberare a certificatului ce atestă un astfel de eveniment este prevăzut de Regulamentul Camerei de Comerț și Industrie nr. 16/4 din 21 decembrie 2004 privind eliberarea certificatului ce atestă evenimentul de forță majoră.

Recurenta a punctat că a invocat în fața instanței de apel prevederile legale ce țin de modul de constatare a evenimentului de forță majoră și de eliberare a certificatului ce atestă un astfel de eveniment, însă instanța de apel nu a dat un răspuns explicit privind aplicarea acestor prevederi legale.

În continuare, recurenta a făcut trimitere la jurisprudența constantă a Curții Supreme de Justiție în astfel de cauze civile.

La 11 decembrie 2019, intimata „Garantcom Invest Grup” SRL a depus referință la recursul declarat de IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”, solicitând considerarea acestuia ca inadmisibil (f.d. 142-147).

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

După cum rezultă din materialele cauzei, și anume din extrasul din poșta electronică a grefierului instanței de apel, recurenta IP „Agenția de Intervenție și

Plăți pentru Agricultură” a recepționat, la adresa sa electronică, copia scanată a deciziei integrale din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău la data de 18 septembrie 2019.

Astfel, în raport cu recurenta IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”, termenul de declarare a recursului împotriva deciziei din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău a expirat la data de 18 noiembrie 2019.

Luând în considerare că recurenta IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a declarat recurs împotriva deciziei din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău la data de 30 octombrie 2019, Colegiul ajunge la concluzia că recurenta IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” s-a conformat prevederilor legale, încadrându-se în termenul de declarare a recursului prevăzut de art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Prin încheierea din 18 decembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție, a fost considerat admisibil recursul declarat de IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” împotriva deciziei din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 155).

Verificând decizia din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune admiterea recursului declarat de IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”, casarea deciziei din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 30 iulie 2018 a Judecătorei Hâncești, sediul Central, precum și pronunțarea unei noi hotărâri, de admitere parțială a cererii de chemare în judecată înaintate de IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” împotriva „Garantcom Invest Grup” SRL, și anume de încasare în beneficiul IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”, din contul „Garantcom Invest Grup” SRL, a sumei de 569 700 lei cu titlu de subvenție acordată, a sumei de 9 817, 58 lei cu titlu de dobândă de întârziere și a sumei de 2 107, 89 lei cu titlu de penalitate, precum și de încasare la bugetul de stat, din contul „Garantcom Invest Grup” SRL, a sumei de 17 448, 76 lei cu titlu de taxă de stat de a cărei plată a fost scutită IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”, iar în rest, de respingere ca neîntemeiate a pretențiilor înaintate de IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” împotriva „Garantcom Invest Grup” SRL cu privire la încasarea dobânzii de întârziere și a penalității, pentru motivele ce se succed.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În speță, Colegiul nu consideră oportun de a invita participanții la proces și reprezentanții acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs, deoarece criticele recurteii IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” au fost expuse cu suficientă claritate.

Conform art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul

declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă stipulează că instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Din materialele cauzei, Colegiul reține că în baza contractului de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (ulterior, IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”) i-a acordat „Garantcom Invest Grup” SRL o subvenție în sumă de 1 500 000 lei pentru compensarea cheltuielilor de înființare a unei plantații multianuale de coacăză neagră cu suprafața de 30 ha (f.d. 11-13).

După cum rezultă din procesul-verbal nr. 21 din 11 mai 2017 privind constatarea iregularităților, întocmit de membrii grupului de lucru din cadrul Direcției inspecției și control pe teren a Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, s-a depistat că a fost defrișată o suprafață de 11, 394 ha de pe plantația de coacăză neagră pentru care „Garantcom Invest Grup” SRL a primit subvenția de 1 500 000 lei (f.d. 7).

În conformitate cu pct. 37 din Regulamentul privind modul de repartizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 135 din 24 februarie 2014, beneficiarul de subvenții destinate înființării plantațiilor pomicole, nucifere, viticole, de arbuști fructiferi și căpșun, inclusiv pentru sistemele antiîngheț și instalațiile antigrindină nu este în drept să le înstrăineze, să le caseze sau să le defrișeze, precum și nici să abandoneze activitatea în sistemul agriculturii ecologice, înainte de expirarea a cel puțin 1/3 din termenul de exploatare a plantației, de la data semnării contractului de acordare a sprijinului financiar, cu excepția cazurilor de forță majoră. În caz contrar, beneficiarul este obligat să restituie suma subvenției.

Colegiul observă că termenul de exploatare utilă a plantației de coacăză se va calcula de la intrarea pe rod a acesteia, iar conform Anexei nr. 1 la Regulamentul cu privire la modul de evidență a grupurilor de vârstă și a intrării pe rod a plantațiilor perene, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 705 din 20 octombrie 1995, plantația perenă de coacăză intră deplin pe rod în anul 3 de vegetație, indiferent de gradul de creștere.

Potrivit Anexei nr. 1 la Catalogul mijloacelor fixe și activelor nemateriale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 338 din 21 martie 2003, durata de exploatare utilă a plantației perene de coacăză este de 7 ani.

Astfel, 1/3 din termenul de exploatare de 7 ani a plantației perene de coacăză constituie 2 ani și 4 luni, ceea ce înseamnă că „Garantcom Invest Grup” SRL urma să întrețină plantația de coacăză pe un termen minim de 5 ani și 4 luni de la încheierea contractului de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, adică cel puțin până la data de 17 octombrie 2019.

Aici, Colegiul observă că în argumentarea defrișării a suprafeței de 11, 394 ha

de pe plantația sa de coacăză neagră, „Garantcom Invest Grup” SRL a invocat un caz de forță majoră, și anume seceta din vara anului 2014, care ar fi uscat porțiunea respectivă a plantației.

Conform pct. 2.1.7 din contractul de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, „Garantcom Invest Grup” SRL s-a obligat să informeze Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură fără întârziere, într-un termen de cel mult 10 zile, despre orice circumstanță ce poate împiedica executarea corespunzătoare a contractului.

Colegiul decelează că uscarea unei porțiuni a plantației, ca efect al secetei, reprezintă o circumstanță de natură să împiedice „Garantcom Invest Grup” SRL de a-și executa corespunzător obligațiile asumate în baza contractului de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, în particular – obligația de a întreține plantația de coacăză neagră pe un termen minim de 5 ani și 4 luni de la încheierea acestui contract.

În ceea ce privește respectarea de către „Garantcom Invest Grup” SRL a prevederilor pct. 2.1.7 din contractul de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, „Garantcom Invest Grup” SRL a prezentat copia scrisorii nr. 20 din 02 septembrie 2014, de informare a Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură referitor la uscarea unei porțiuni de circa 11 ha a plantației de coacăză neagră, ca urmare a secetei (f.d. 42).

Însă, în condițiile în care IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a invocat că nu a recepționat scrisoarea nr. 20 din 02 septembrie 2014, iar „Garantcom Invest Grup” SRL nu a prezentat nicio dovadă de recepționare a acesteia, Colegiul conchide că este greșită concluzia instanțelor ierarhic inferioare ce ține de respectarea de către „Garantcom Invest Grup” SRL a prevederilor pct. 2.1.7 din contractul de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014.

Colegiul relevă că această circumstanță este esențială pentru justa soluționare a cauzei, deoarece scopul prevederilor pct. 2.1.7 din contractul de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014 a fost de a stabili o platformă de conlucrare eficientă între „Garantcom Invest Grup” SRL și Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, menită să minimizeze riscurile neexecutării contractului respectiv.

De altfel, conform art. 606 alin. (3) din Codul civil în redacția în vigoare la data încheierii contractului de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, dacă nu poate executa obligația din cauza unei forțe majore, debitorul trebuie să notifice creditorului aceste circumstanțe și efectele lor asupra executării. Dacă notificarea nu a ajuns la creditor într-un termen rezonabil de la data la care debitorul a cunoscut sau trebuia să cunoască despre forța majoră, acesta din urmă răspunde pentru prejudiciul cauzat prin lipsa notificării.

În speță, Colegiul reiterează că „Garantcom Invest Grup” SRL nu a probat faptul că ar fi notificat Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură despre survenirea evenimentului de forță majoră în modul și în termenul prevăzut de pct. 2.1.7 din contractul de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014.

În această ordine de idei, Colegiul menționează că potrivit art. 606 alin. (1)

din Codul civil în redacția în vigoare la data încheierii contractului de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, neexecutarea obligației nu este imputabilă debitorului în cazul în care se datorează unei forțe majore, dacă survenirea sau efectele acesteia nu au putut fi cunoscute de către debitor la momentul nașterii obligației ori dacă debitorul nu a putut împiedica sau înlătura survenirea forței majore ori a consecințelor ei.

Astfel, forța majoră este împrejurarea de fapt, imprevizibilă și de neînlăturat care împiedică în mod obiectiv și fără nicio vină din partea debitorului executarea obligației contractuale a acestuia. Din prevederile art. 606 alin. (1) din Codul civil în redacția în vigoare la data încheierii contractului de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, rezultă anumite condiții ce urmează a fi întrunite pentru ca debitorul să poată invoca forța majoră.

În particular, evenimentul trebuie să aibă o origine exterioară, adică să provină din afara persoanei sau a sferei de activitate a debitorului.

De asemenea, evenimentul trebuie să fie imprevizibil, atât producerea sa, cât și efectele. Este imprevizibil acel eveniment, care are caracter extraordinar, se produce rar, imprevizibilitatea având caracter obiectiv și absolut. În acest sens se va lua drept etalon prudența și diligența unei persoane care depune toată grija de care este capabil un subiect rezonabil în activitatea sa. Simpla sporire a dificultăților sau a costului executării nu semnifică o situație de forță majoră de natură a duce la exonerarea de răspundere. Mai mult, în unele situații evenimentul de forță majoră poate fi prevăzut.

Totodată, evenimentul trebuie să fie inevitabil. Inevitabilitatea are un caracter relativ și se va califica drept forță majoră evenimentul pe care debitorul, în situația în care se afla, n-a putut să-l împiedice sau să înlătore consecințele. Aceasta înseamnă că un eveniment, în dependență de condițiile concrete, poate fi calificat uneori drept forță majoră, iar alteori nu poate fi calificat astfel.

În speță, în probarea forței majore, „Garantcom Invest Grup” SRL a prezentat copia răspunsului Serviciului Hidrometeorologic de Stat nr. 08/360 din 15 aprilie 2015, în care se menționează că în perioada 01 iulie – 20 octombrie 2014, cantitatea de precipitații a constituit 50% față de normă, iar indicele secetei a fost în mediu de 0, 4, ceea ce corespunde secetei puternice (f.d. 41).

În acest răspuns este indicat că datele au fost obținute de la cel mai apropiat post agrometeorologic de sat. Larga, r-nul Anenii Noi, unde este amplasată plantația de coacăză neagră a „Garantcom Invest Grup” SRL.

Instanțele ierarhic inferioare au ajuns la concluzia că răspunsul Serviciului Hidrometeorologic de Stat nr. 08/360 din 15 aprilie 2015 dovedește pe deplin forța majoră de natură a exonera „Garantcom Invest Grup” SRL de răspundere în baza contractului de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014.

Aici, Colegiul notează că în conformitate cu art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 393 din 13 mai 1999 cu privire la Camera de Comerț și Industrie, una dintre sarcinile principale ale Camerei de Comerț și Industrie constă în acordarea asistenței la dezvoltarea diferitelor genuri de activitate de întreprinzător, ținându-se cont de interesele tuturor agenților economici, sferelor economiei naționale și teritoriilor

concrete ale țării.

Corespunzător, conform art. 4 alin. (2) lit. g) din Legea nr. 393 din 13 mai 1999 cu privire la Camera de Comerț și Industrie, una dintre funcțiile Camerei de Comerț și Industrie este stabilirea și confirmarea evenimentelor de forță majoră în relațiile dintre subiecții activității de întreprinzător.

În concret, în vederea exercitării acestei funcții de către Camera de Comerț și Industrie, modul de constatare a evenimentului de forță majoră și de eliberare a certificatului ce atestă un astfel de eveniment este prevăzut de Regulamentul Camerei de Comerț și Industrie nr. 16/4 din 21 decembrie 2004 privind eliberarea certificatului ce atestă evenimentul de forță majoră.

Iar, legislația în vigoare nu prevede competența unui alt organ de stat sau nonguvernamental, în afară de Camera de Comerț și Industrie, de a constata evenimentul de forță majoră și de a elibera certificatul ce atestă un astfel de eveniment. Aceasta se datorează scopului legitim urmărit de legiuitor de a concentra resursele ce țin de stabilirea și confirmarea evenimentelor de forță majoră și de a crea condiții pentru formarea unei practici obiective și unitare în domeniul enunțat.

Conform art. 122 alin. (1) din Codul de procedură civilă, circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu niciun fel de alte mijloace probante.

În succesiunea celor relatate, Colegiul concluzionează că un eveniment de forță majoră poate fi confirmat doar de către Camera de Comerț și Industrie, în ordinea prevăzută de Regulamentul Camerei de Comerț și Industrie nr. 16/4 din 21 decembrie 2004 privind eliberarea certificatului ce atestă evenimentul de forță majoră.

Cu toate acestea, instanțele ierarhic inferioare, contrar prevederilor art. 122 alin. (1) din Codul de procedură civilă, au ajuns la concluzia că răspunsul Serviciului Hidrometeorologic de Stat nr. 08/360 din 15 aprilie 2015 dovedește pe deplin forța majoră de natură a exonera „Garantcom Invest Grup” SRL de răspundere în baza contractului de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Colegiul punctează că această încălcare procedurală a instanțelor ierarhic inferioare se circumscrie prevederilor art. 432 alin. (2) din Codul de procedură civilă, deoarece ca efect al aprecierii arbitrare a probelor de către instanțele ierarhic inferioare, prezenta cauză civilă a fost greșit soluționată.

Iar, instanța de recurs este în drept să corecteze această eroare judiciară, or pentru justa soluționare a prezentei cauze civile nu este necesară verificarea unor circumstanțele și raporturi juridice care nu au fost stabilite de către instanțele ierarhic inferioare, ci aplicarea corectă, în concret, a prevederilor art. 122 alin. (1) din Codul

de procedură civilă.

Potrivit pct. 4.4 din contractul de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, în cazul în care, pe parcursul perioadei de valabilitate a prezentului contract, se constată că investiția pentru care s-a acordat sprijinul financiar nerambursabil a fost înstrăinată (prin orice tip de act juridic care produce efectul înstrăinării), în cazurile constatărilor stabilite în cadrul inspecțiilor/controalelor a prezentării documentelor neveridice/false în vederea accesării sprijinului financiar, în cazul casării, defrișării intenționate a plantațiilor multianuale în perioadele de timp stabilite, precum și în cazul în care „Garantcom Invest Grup” SRL intră în procedura insolvenței, declarate în modul prevăzut de lege, „Garantcom Invest Grup” SRL este obligată să restituie subvenția recepționată (f.d. 11-13).

Astfel, în condițiile în care „Garantcom Invest Grup” SRL nu a dovedit, prin mijlocul de probațiune prevăzut de lege, forța majoră de natură a exonera „Garantcom Invest Grup” SRL de răspundere în baza contractului de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, „Garantcom Invest Grup” SRL urmează, în temeiul pct. 37 din Regulamentul privind modul de repartizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 135 din 24 februarie 2014, și al pct. 4.4 din contractul nominalizat, să-i restituie IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” subvenția acordată pentru porțiunea defrișată a plantației sale de coacăză neagră.

Colegiul reiterează că după cum rezultă din procesul-verbal nr. 21 din 11 mai 2017 privind constatarea iregularităților, întocmit de membrii grupului de lucru din cadrul Direcției inspecției și control pe teren a Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, asupra căruia „Garantcom Invest Grup” SRL nu a formulat obiecții, s-a depistat că a fost defrișată o suprafață de 11, 394 ha de pe plantația de coacăză neagră pentru care „Garantcom Invest Grup” SRL a primit subvenția de 1 500 000 lei (f.d. 7).

Suprafața ilicit defrișată de 11, 394 ha constituie 37, 98% din suprafața totală de 30 ha a plantației de coacăză neagră, iar 37, 98% din suma subvenției acordate de 1 500 000 lei constituie suma de 569 700 lei.

Așadar, în temeiul pct. 37 din Regulamentul privind modul de repartizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 135 din 24 februarie 2014, și al pct. 4.4 din contractul de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, Colegiul va admite integral pretenția IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” privind încasarea din contul „Garantcom Invest Grup” SRL a subvenției acordate în sumă de 569 700 lei.

În continuare, Colegiul observă că potrivit pct. 4.5 din contractul de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, în cazul comiterii încălcărilor specificate la pct. 4.4 din acest contract, „Garantcom Invest Grup” SRL i se va penalitatea în mărime de 0, 01% din valoarea sprijinului financiar acordat, pentru fiecare zi, calculată din data comiterii încălcării, conform prevederilor respectivului contract.

În conformitate cu art. 572 alin. (2) din Codul civil în redacția în vigoare la data încheierii contractului de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

Conform art. 624 alin. (1) din Codul civil în redacția în vigoare la data încheierii contractului de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, clauza penală (penalitatea) este o prevedere contractuală prin care părțile evaluează anticipat prejudiciul, stipulând că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun.

Prin finalitățile sale, clauza penală constituie un mijloc de garantare a executării obligațiilor și se manifestă prin faptul că îl îndeamnă pe debitor, sub sancțiunea sumelor stipulate în clauză penală, la executarea reală a contractului.

Potrivit art. 268 lit. a) din Codul civil în redacția în vigoare la data încheierii contractului de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, acțiunea privind încasarea penalității se prescrie în termen de 6 luni.

În speță, Colegiul observă că IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a solicitat încasarea din contul „Garantcom Invest Grup” SRL a penalității pentru perioada 03 mai 2017 – 23 august 2017, în sumă de 6 437, 61 lei (f.d. 16).

Aici, este relevant că abia prin somația nr. 134/07 din 06 iulie 2017, IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” i-a solicitat „Garantcom Invest Grup” SRL restituirea subvenției acordate în sumă de 569 700 lei în termen de 7 zile lucrătoare, somație căreia „Garantcom Invest Grup” SRL nu i-a dat curs (f.d. 8-9).

Astfel, IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” este îndreptățită să solicite încasarea penalității doar pentru perioada începând cu data de 18 iulie 2017, adică după expirarea termenului de 7 zile lucrătoare, acordat prin somația nr. 134/07 din 06 iulie 2017.

Colegiul evidențiază că perioada 18 iulie 2017 – 23 august 2017 cuprinde 37 de zile, iar 0, 01% din subvenția acordată de 569 700 lei reprezintă 56, 97 lei.

Așadar, în temeiul art. 624 alin. (1) din Codul civil în redacția în vigoare la data încheierii contractului de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, și al pct. 4.5 din contractul de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, Colegiul va admite parțial pretenția IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” privind încasarea din contul „Garantcom Invest Grup” SRL a penalității, și anume a sumei de 2 107, 89 lei, iar în rest, va respinge ca neîntemeiată această pretenție.

În continuare, Colegiul menționează că potrivit pct. 4.5 din contractul de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, în cazul comiterii încălcărilor specificate la pct. 4.4 din acest contract, „Garantcom Invest Grup” SRL i se va calcula și dobânda de întârziere, în conformitate cu prevederile art. 585 și 619 din Codul civil.

În conformitate cu art. 619 alin. (1) din Codul civil în redacția în vigoare la data relevantă speței, obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 9% peste rata dobânzii prevăzută la art.

585 din Codul civil dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus.

Conform art. 585 din Codul civil în redacția în vigoare la data încheierii contractului de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, în cazul în care, conform legii sau contractului, obligația este purtătoare de dobândă, se plătește o dobândă egală cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei dacă legea sau contractul nu prevede o altă rată.

Dobânda de întârziere nu reprezintă o clauză penală legală (penalitate de întârziere), deoarece penalitatea se percepe indiferent de natura prestației datorate (pecuniară sau de altă natură). Dobânda de întârziere este plata pentru folosirea surselor financiare străine, iată de ce, în situații practice creditorul poate pretinde plata penalității, cât și dobânzii de întârziere. Creditorul obligației pecuniare nu trebuie să dovedească dauna cauzată prin întârzierea executării, deoarece stabilirea acestor daune se face anticipat, de regulă, în baza art. 619 din Codul civil, dacă o lege specială sau contractul părților nu prevăd altă mărime a dobânzii.

În speță, Colegiul observă că IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a solicitat încasarea din contul „Garantcom Invest Grup” SRL a dobânzii de întârziere pentru perioada 03 mai 2017 – 23 august 2017, în sumă de 30 857, 45 lei (f.d. 15).

Colegiul relevă că IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” este îndreptățită să solicite încasarea dobânzii de întârziere doar pentru perioada începând cu data de 18 iulie 2017, adică după expirarea termenului de 7 zile lucrătoare, acordat prin somația nr. 134/07 din 06 iulie 2017.

Așadar, în temeiul art. 619 alin. (1) și 585 din Codul civil în redacția în vigoare la data încheierii contractului de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, și al pct. 4.5 din contractul de acordare a sprijinului financiar nr. 715 din 17 iunie 2014, Colegiul va admite parțial pretenția IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” privind încasarea din contul „Garantcom Invest Grup” SRL a dobânzii de întârziere, și anume a sumei de 9 817, 58 lei, iar în rest, va respinge ca neîntemeiată această pretenție.

Conform art. 85 alin. (1) lit. i) din Codul de procedură civilă, de taxă de stat pentru judecarea cauzelor civile se scutesc autoritățile publice centrale, organele centrale de specialitate ale administrației publice, Curtea de Conturi și organele subordonate lor, finanțate de la bugetul de stat, precum și autoritățile administrației publice locale – la înaintarea acțiunilor și la contestarea hotărârilor instanțelor judecătorești, inclusiv în cauzele examinate în procedură de contencios administrativ, indiferent de calitatea lor procesuală.

Potrivit art. 98 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanța judecătorească, precum și taxa de stat, de a căror plată reclamantul a fost scutit, se încasează la buget de la pârât proporțional părții admise din acțiune dacă pârâtul nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată.

Art. 3 pct. 1) lit. a) din Legea taxei de stat nr. 1216 din 03 decembrie 1992 prevede că pentru cererile de chemare în judecată tariful taxei de stat este stabilit la

cuantumul de 3% din valoarea acțiunii.

Astfel, luând în considerare că IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” este scutită de taxă de stat pentru judecarea cauzelor civile, iar Colegiul va încasa în beneficiul IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”, din contul „Garantcom Invest Grup” SRL, suma de 569 700 lei cu titlu de subvenție acordată, suma de 9 817, 58 lei cu titlu de dobândă de întârziere și suma de 2 107, 89 lei cu titlu de penalitate, la buget urmează a fi încasată din contul „Garantcom Invest Grup” SRL suma de 17 448, 76 lei cu titlu de taxă de stat de a cărei plată a fost scutită IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”.

Luând în considerare problemele de drept invocate în speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”, de a casa decizia din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 30 iulie 2018 a Judecătoriei Hâncești, sediul Central, precum și de a pronunța o nouă hotărâre, de admitere parțială a cererii de chemare în judecată înaintate de IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” împotriva „Garantcom Invest Grup” SRL, și anume de încasare în beneficiul IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”, din contul „Garantcom Invest Grup” SRL, a sumei de 569 700 lei cu titlu de subvenție acordată, a sumei de 9 817, 58 lei cu titlu de dobândă de întârziere și a sumei de 2 107, 89 lei cu titlu de penalitate, precum și de încasare la bugetul de stat, din contul „Garantcom Invest Grup” SRL, a sumei de 17 448, 76 lei cu titlu de taxă de stat de a cărei plată a fost scutită IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”, iar în rest, de respingere ca neîntemeiate a pretențiilor înaintate de IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” împotriva „Garantcom Invest Grup” SRL cu privire la încasarea dobânzii de întârziere și a penalității.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) și alin. (3) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”.

Se casează decizia din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 30 iulie 2018 a Judecătoriei Hâncești, sediul Central, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” împotriva „Garantcom Invest Grup” SRL cu privire la încasarea subvenției acordate, a dobânzii de întârziere și a penalității, și se pronunță o nouă hotărâre, după cum urmează:

Se admite parțial cererea de chemare în judecată depusă de IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” împotriva „Garantcom Invest Grup” SRL cu privire la încasarea subvenției acordate, a dobânzii de întârziere și a penalității.

Se încasează în beneficiul IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru

Agricultură”, din contul „Garantcom Invest Grup” SRL, suma de 569 700 lei cu titlu de subvenție acordată, suma de 9 817, 58 lei cu titlu de dobândă de întârziere și suma de 2 107, 89 lei cu titlu de penalitate.

În rest, se resping ca neîntemeiate pretențiile înaintate de IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” împotriva „Garantcom Invest Grup” SRL cu privire la încasarea dobânzii de întârziere și a penalității.

Se încasează la bugetul de stat, din contul „Garantcom Invest Grup” SRL, suma de 17 448, 76 lei cu titlu de taxă de stat de a cărei plată a fost scutită IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Galina Stratulat

Maria Ghervas

Victor Burduh

Nina Vascan